

Bruxelles, 22.5.2017.
COM(2017) 500 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOJ SREDIŠNJOJ BANCİ, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU, ODBORU REGIJA I EUROPSKOJ
INVESTICIJSKOJ BANCİ**

Europski semestar 2017.: preporuke po državama članicama

1. UVOD

Suočeno s velikim izazovima, europsko gospodarstvo pokazalo se otpornim. Gospodarstva EU-a i europodručja zabilježila su 2016. rast od gotovo 2 %. Broj zaposlenih u EU-u dosegno je 232,9 milijuna, što je najveća brojka dosad. Iz Komisijine proljetne ekonomske prognoze 2017.¹ vidljivo je da se javne financije i dalje poboljšavaju: očekuje se da će deficit opće države unutar europodručja, koji je prije nekoliko godina iznosio više od 6 %, ove godine iznositi 1,4 % i da će udio duga u BDP-u nakon godina naglog rasta početi sporo opadati te da će sljedeće godine iznositi nešto manje od 90 %. Gospodarskom rastu pridonose otpornost domaćih pokretača rasta, poticajne ekonomske politike, uključujući akomodativan smjer monetarne politike i nerestriktivne fiskalne politike, postupno poboljšanje svjetske trgovine i relativno povoljan tečaja eura. No gospodarska kretanja i dalje opterećuje slabi rast temeljne produktivnost i posljedice krize, uključujući trajne nejednakosti i razlike među državama. Nesigurnost koja proizlazi uglavnom iz vanjskih čimbenika i dalje je znatna te je potrebno potaknuti potencijalni rast.

Za jačanje pozitivnih trendova i konvergencije unutar EU-a gospodarstva trebaju biti konkurentnija, otpornija, uključivija i inovativnija. To je cilj preporuka koje se daju u okviru europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika. Reforme se lakše provode u poticajnom okruženju i neophodne su za održavanje sadašnjih pozitivnih ekonomskih i socijalnih trendova te za osuvremenjivanje naših gospodarstva. Dobro osmišljene reforme čiji je vremenski slijed primjereno isplaniran i u kojima se uzimaju u obzir distribucijski učinci trebale bi građanima i poduzećima EU-a omogućiti da pridonose rastu i od njega ostvare koristi, potaknuti konvergenciju i u najvećoj mjeri smanjiti negativne učinke promjena. Provedbom tih reformi i jačanjem otpornosti EU-a i europodručja pridonijet će se i povećanju konvergencije unutar EU-a i europodručja.

Reformama se na odgovarajući način treba uzeti u obzir specifično socio-ekonomsko stanje u svakoj državi članici i specifični izazovi s kojima se svaka od njih suočava. Od 2010. donesene su važne reforme tržišta rada, prije svega u pojedinim državama koje su u najvećoj mjeri bile pogođene krizom. Tim se reformama pridonijelo povećanju sposobnosti prilagodbe njihovih gospodarstava, ponovnoj uspostavi konkurentnosti i povećanju zaposlenosti. Druge reforme bile su usmjerene na poboljšanje poslovnog okruženja i funkcioniranja financijskih tržišta i tržišta proizvoda. U posljednje se vrijeme sve veći naglasak stavljao na smanjenje poreznog opterećenja rada i na osuvremenjivanje socijalnih politika i parametara tržišta rada kako bi se poboljšalo njihovo funkcioniranje i u cijelom društvu osigurala pravedna raspodjela koristi od rasta. No moraju se uložiti dodatni naponi, posebno u

¹ Nacionalni programi dostupni su na stranici

https://ec.europa.eu/info/2017-european-semester-national-reform-programmes-and-stability-convergence-programmes_en, a Komisijina proljetna ekonomska prognoza 2017. od 11. svibnja 2017. na stranici https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2017-economic-forecast_en.

reformiranje tržišta proizvoda i usluga te osuvremenjivanje javne uprave jer to su važna područja za olakšavanje ulaganja i povećanje trgovinske integracije i konkurentnosti.

Reformama je potrebno osigurati i dugoročniju održivost gospodarskog oporavka i poboljšati otpornost u slučaju budućih ekonomskih i društvenih izazova. Da bi se to postiglo, potrebna je veća usmjerenost na reforme kojima se olakšavaju ulaganja u socijalnu infrastrukturu, obrazovanje, obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu te cjeloživotno učenje. Potrebno je i više reformi kojima se promiču kapaciteti za istraživanje i inovacije i povećava produktivnost. Od tih reformi korist bi trebale imati države članice čija su gospodarstva u procesu konvergencije i koje su pod sve većim pritiskom da se specijaliziraju u području industrija utemeljenih na znanju, a reforme bi mogle pomoći i državama s kronično niskim rastom produktivnosti. Nadalje, posebnu pozornost potrebno je posvetiti općoj učinkovitosti sustava socijalne skrbi i poreznog sustava i sustava socijalnih naknada. U državama s prekomjernom štednjom i slabim ulaganjima potrebna su dodatna ulaganja kojima bi se osigurao budući gospodarski napredak, posebno s obzirom na starenje stanovništva.

Brojna ograničenja i dalje negativno utječu na aktivnosti poduzeća. Priljev izravnih stranih ulaganja i dalje je slab, kao i trgovinska integracija i diversifikacija u pojedinim dijelovima gospodarstva EU-a. I dalje su prisutna ograničenja u profesionalnim uslugama te nerazmjerni regulatorni zahtjevi i složeni administrativni postupci u pojedinim uslužnim sektorima. Neriješeni su problem i rascjepkanost i neučinkovitosti tržišta javne nabave. Ti čimbenici i dalje ograničavaju trgovinsku integraciju na unutarnjem tržištu i usporavaju povezivanje vrijednosnih lanaca poduzeća nametanjem dodatnih troškova ili ograničavanjem njihova pristupa tržištima. Poticanjem inovacija i produktivnosti i smanjivanjem razlika u gospodarskoj uspješnosti poduzeća, sektora i regija otvara se prostor za dinamična kretanja plaća i poboljšanja raspoloživog dohotka kućanstava.

Socijalni prioriteti moraju biti ključni dio reformi. Kako je istaknuto u Bijeloj knjizi o budućnosti Europe i u dokumentu za razmatranje o socijalnoj dimenziji Europe do 2025., ni društvo ni regije ne oporavljaju se ravnomjerno. Potrebno je hitno riješiti probleme koji su posljedica krize, od dugoročne nezaposlenosti do visokih razina javnog i privatnog duga. Strukturne reforme potrebne su za promicanje socijalne pravde, smanjenje dohodovnih nejednakosti i podupiranje konvergencije prema boljim rezultatima. Socijalne prioritete i posljedice trebalo bi uzeti u obzir pri izradi i provedbi plana reformi.

Kako bi pridonijela rješavanju nekih od tih pitanja i usmjerila daljnju konvergenciju, Komisija je iznijela prijedlog Europskog stupa socijalnih prava. Njegov je cilj utvrditi temeljna načela za potporu dobrom funkcioniranju i pravednosti tržišta rada i sustava socijalne skrbi. Zamišljen je da služi kao orijentir za ponovnu uspostavu konvergencije. U analizi i preporukama u okviru europskog semestra uzet će se u obzir te će se promicati načela utvrđena Europskim stupom socijalnih prava

njihovim ocjenjivanjem i praćenjem te usporedbom napretka u njihovoj provedbi. Uspoređivanje na temelju referentnih vrijednosti i razmjena najbolje prakse provodit će se u različitim područjima, a za praćenje napretka služit će pregled socijalnih pokazatelja.

U okviru europskog semestra i preporuka po državama članicama pružaju se godišnje smjernice za reforme u državama članicama. Preporuke državama članicama prilagođavaju se svake godine kako bi se uzeli u obzir ostvareni napredak i promjenjivo okruženje, no čvrsto se temelje na sveobuhvatnim prioritetima iz predsjednikova govora o stanju Unije i Godišnjeg pregleda rasta. Kad je riječ o preporukama za države članice europodručja, one odražavaju i preporuke za ekonomsku politiku europodručja. Usklađenost i dosljednost preporuka za europodručje i preporuka po državama članicama ključna je za postizanje odgovarajuće kombinacije politika na razini europodručja i za odgovarajuće uvažavanje učinaka prelijevanja unutar europodručja pri donošenju politika. Sveobuhvatna i dugoročnija vizija strategije Europa 2020. i ciljevi održivog razvoja do 2030. važni su i ključni za usmjeravanje djelovanja na godišnjoj osnovi te su u potpunosti uključeni u europski semestar.

Komisija je poduzela konkretne mjere za poboljšanje i potporu provedbi i jačanju odgovornosti za reforme u državama članicama. Kao i prethodnih godina, preporuke se temelje na sveobuhvatnom dijalogu na više razina s Europskim parlamentom, nacionalnim parlamentima, javnim tijelima država članica, socijalnim partnerima, civilnim društvom i drugim ključnim dionicima. Prvi put do sada Komisija se savjetovala s državama članicama o nacrtima izvješća po državama članicama koji su objavljeni u veljači², čime je poboljšano zajedničko razumijevanje ključnih gospodarskih i socijalnih prioriteta. Komisija održava i redovita savjetovanja sa socijalnim partnerima na razini EU-a i na nacionalnim razinama te je pozvala države članice da veću pozornost posvete doprinosu nacionalnih socijalnih partnera. To podrazumijeva njihovo intenzivnije sudjelovanje u razradi nacionalnih programa reformi i savjetovanje s njima o ključnim fazama europskog semestra. U svojim prijedlozima ovogodišnjih preporuka po državama članicama Komisija je svoju pozornost usmjerila na najkritičnija pitanja.

2. UKUPNI NAPREDAK U REFORMAMA I UKLANJAJU NERAVNOTEŽA

Iskustvo iz proteklih nekoliko godina svjedoči o predanosti država članica aktivnoj provedbi strukturnih reformi. Evolucija napretka u provedbi svake preporuke po državi članici najjasnije je vidljiva ako se u obzir uzme cijelo razdoblje od njezina donošenja. Znatna napredak ostvaren je u vezi s velikom većinom reformi, no postoje razlike u brzini i temeljitosti njihove provedbe u državama članicama.

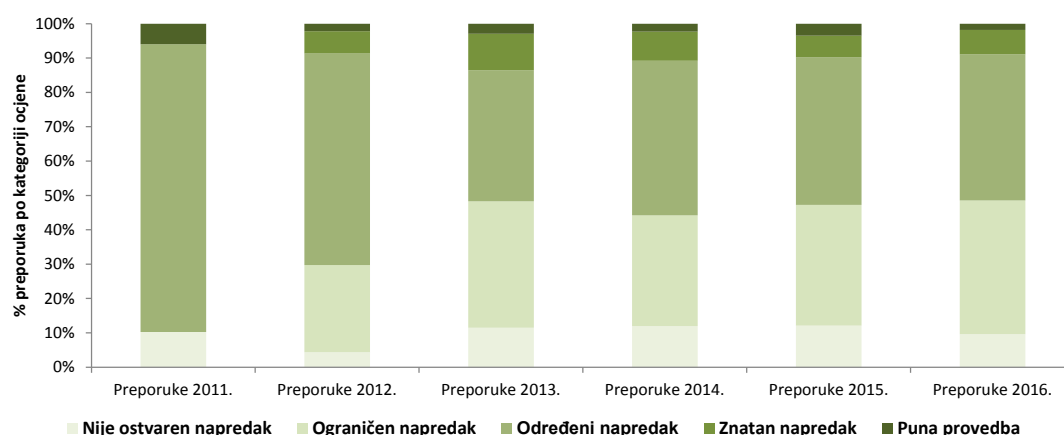
² Vidi https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en.

Kako bi državama članicama olakšala preuzimanje odgovornosti za reforme i pridonijela njihovoj boljoj provedbi, Komisija je prebacila naglasak na ključne prioritete od makroekonomske i socijalne važnosti. U nedavnim ciklusima europskog semestra preporuke su postale usmjerene na mjere reformi koje se mogu provesti u roku od 12 do 18 mjeseci. Takav je vremenski okvir važan za stvaranje zamaha i poduzimanje prvih koraka, no ima ograničenja u pogledu donošenja sveobuhvatne ocjene: iskustvo pokazuje da se reforme provode postupno tijekom dužeg razdoblja i da je njihov učinak potrebno mjeriti tijekom nekoliko godina.

Najmanje „određeni napredak” ostvaren je u provedbi oko dvije trećine preporuka po državama članicama koje su objavljene do 2016. Od 2011. Vijeće je svake godine uputilo skup preporuka svakoj državi članici. Ciljne reforme često su dalekosežne i zahtijevaju vremena za pripremu i provedbu u skladu s nacionalnom praksom. Vlade, nacionalni parlamenti, socijalni partneri, drugi dionici i sami građani moraju uložiti vremena, sudjelovati u raspravama i provesti analizu kako bi se ostvarili najbolji rezultati u vezi s pitanjima na koja se preporuke odnose. Za njih su općenito potrebna kompromisna rješenja kojima se postiže ravnoteža između različitih gospodarskih, socijalnih, institucionalnih i političkih stajališta.

Napredak u provedbi preporuka iz prethodnih godina znatno je veći u odnosu na preporuke koje su izdane prije manje od godinu dana. To potvrđuje da je za provedbu reformi potrebno vremena i da je važno ocijeniti proces iz srednjoročne perspektive, a ne samo kratkoročne. Gledajući iz višegodišnje perspektive, najveći napredak u provedbi reformi ostvaren je u područjima politika povezanim s fiskalnom politikom, fiskalnim upravljanjem i financijskim uslugama. To u velikoj mjeri odražava napore uložene u svladavanje ekonomske i financijske krize s obzirom na to da je bilo potrebno riješiti problem visokih razina duga i deficita i stabilizirati financijski sektor. U mnogim se državama moraju poduzeti važne mjere za poboljšanje održivosti mirovinskih sustava. Sporiji napredak ostvaren je u području zdravstva i dugoročne skrbi, proširenja porezne osnovice, poboljšanja poslovnog okruženja, pristupa financiranju i tržišnog natjecanja u području usluga. Neka su od tih područja dugoročni prioriteti koji će zbog sve većih demografskih izazova postati sve važniji te bi, posebno u slučaju umjerenog rasta, mogli postati izraženiji. Od uvođenja europskog semestra 2011. dinamika napretka, kako je ocijenjena godinu dana nakon donošenja preporuka, blago se smanjivala. To se djelomično može objasniti time što su se prvo provodile lakše reforme i činjenicom da tijekom krize postoji veća svijest o potrebi hitnog djelovanja. No taj je trend zaustavljen provedbom preporuka po državama članicama za 2016.

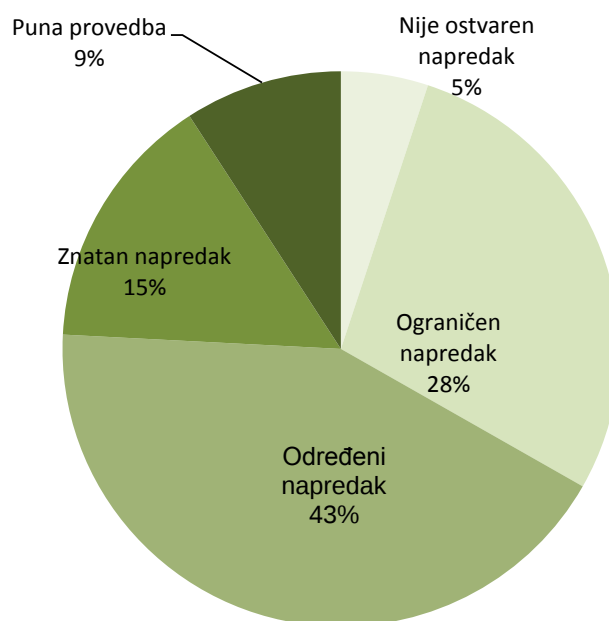
Grafikon 1.: Provedba preporuka po državama članicama: godišnja ocjena za svaku godinu od 2011.

* 2011. – 2012. Različite kategorije ocjene preporuka po DČ

** Ukupna ocjena preporuka po državama članicama koje se odnose na fiskalnu politiku obuhvaća usklađenost s Paktom o stabilnosti i rastu.

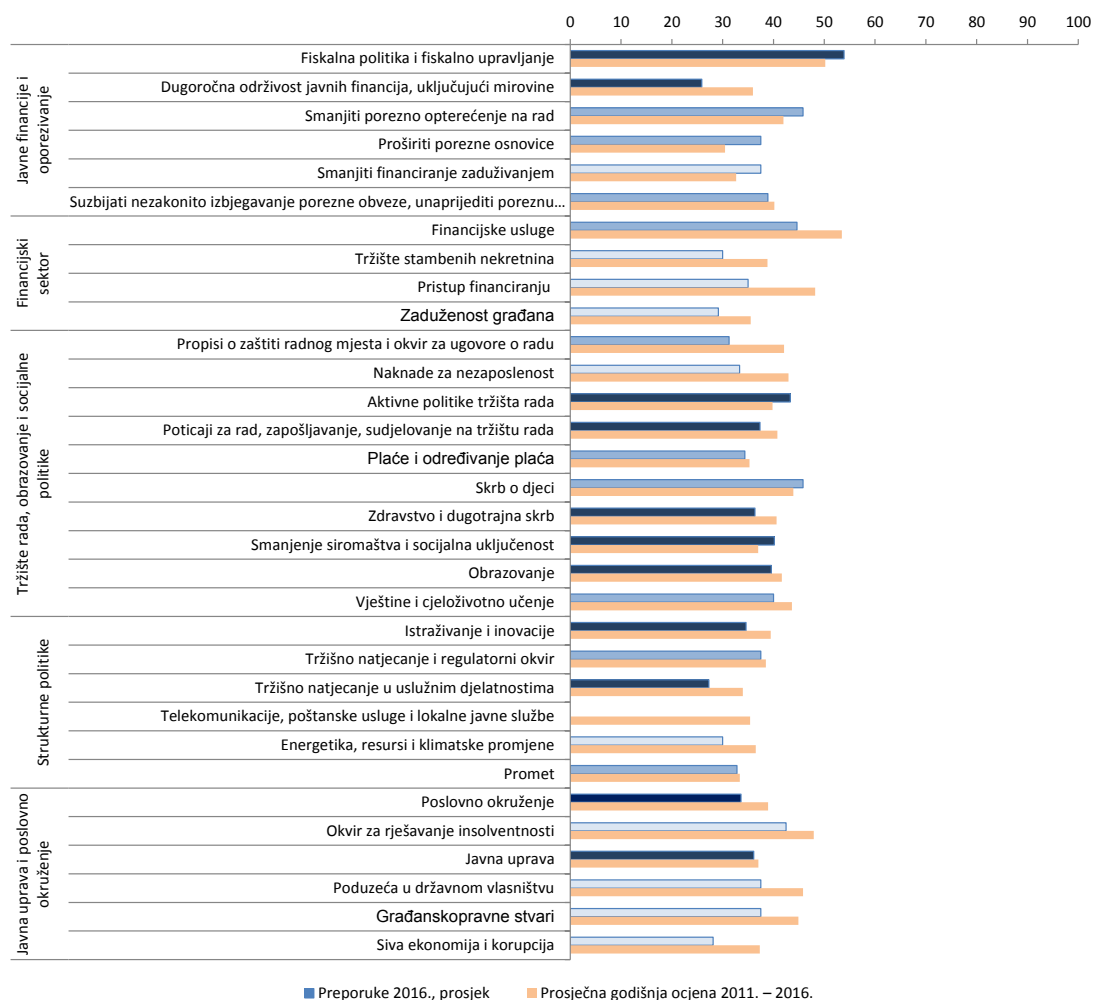
Grafikon 2.: Ukupna provedba preporuka po državama članicama iz razdoblja 2011. – 2016. do danas (višegodišnja ocjena)

Od donošenja prošlogodišnjih preporuka po državama članicama države članice najveći su napredak ostvarile u području fiskalne politike i fiskalnog upravljanja te u području aktivnih politika tržišta rada. Poduzete su mjere u području poreznih politika (smanjenje poreznog opterećenja rada), politika tržišta rada i socijalnih politika (prije svega u pogledu smanjenja siromaštva te u pogledu socijalne uključenosti i skrbi za djecu) te finansijskih usluga. Područja u kojima je ostvaren

najmanji napredak uključuju dugoročnu održivost javnih financija, tržišno natjecanje u području usluga i poslovno okruženje. Općenito se stječe dojam da države članice i dalje ulažu napore u provedbu reformi, ali se napredak u većini područja politika iz preporuka po državama članicama za 2016. može ocijeniti „ograničenim” ili „određenim”. To znači da su potrebni dodatni naponi za potpunu provedbu reformi i ostvarivanje rezultata u korist građana i poduzeća.

Grafikon 3.: Ocjena napretka preporuka po državama članicama iz 2016. po području politike

Upućene 1 do 5 država članica

Upućene 6 do 10 država članica

Upućene više od 11 država članica

Makroekonomske neravnoteže i dalje se uklanjaju, što odražava napredak u provedbi relevantnih reformi, ali taj je napredak većim dijelom asimetričan na razini EU-a, u smislu da su veći napredak ostvarile države s vanjskim deficitom ili dugom. Istovremeno neke države članice kontinuirano bilježe velike suficite tekućih

računa. S time povezan kontinuirani suficit tekućeg računa europodručja odraz je dinamike u ukupnoj potražnji koja zaostaje za gospodarskom aktivnošću. Nadalje, temeljna je inflacija na povijesno niskim razinama. Takvo okruženje predstavlja izazov za države koje moraju smanjiti domaći i strani dug. Kao posljedica toga, privatno i javno razduživanje napreduje sporo i neravnomjerno i koči ga nizak nominalni rast. Poticanjem troškovne i netroškovne konkurentnosti pridonijelo bi se vanjskom uravnoteženju u europodručju. Države članice s deficitom tekućeg računa ili visokim vanjskim dugom mogu pridonijeti uravnoteženju u europodručju tako da uvedu mjere za povećanje produktivnosti. One s visokim suficitom tekućeg računa uravnoteženju u europodručju mogu pridonijeti strukturnim reformama i drugim mjerama kojima se olakšava usmjeravanje prekomjerne štednje na domaću potražnju. To se može postići posebno jačanjem ulaganja i promicanjem većeg rasta plaća. Sadašnje okruženje niskih kamatnih stopa otvara i dodatne mogućnosti u tom pogledu, prije svega u državama sa znatnim fiskalnim manevarskim prostorom.

Potrebno je ukloniti mnoge neravnoteže. U pojedinim državama i dalje se bilježe vrlo visoke razine privatnog, javnog i vanjskog duga. Kontinuirano smanjenje tih dugova ključno je za uklanjanje slabosti, među ostalim uzimajući u obzir predviđeni oporavak inflacije i kamatnih stopa. Ojačane su kapitalne pričuve u financijskom sektoru, no izazovi proizlaze iz niske profitabilnosti i visokih razina loših kredita. Bilježi se sveobuhvatno poboljšanje uvjeta na tržištu rada, iako su kontinuirano visoke stope nezaposlenosti i nejednakosti i dalje izvor socijalnih problema i negativno utječu na gospodarske rezultate pojedinih država članica. U sve većem broju država članica izazovi su povezani sa snažnim kretanjima cijena stambenih nekretnina.

Komisija je u veljači 2017. utvrdila neravnoteže u 12 država članica; odgovarajuće praćenje dio je preporuka po državama članicama u kojima se navode izazovi utvrđeni u postupku zbog makroekonomskih neravnoteža. Detaljna preispitivanja provedena su za 13 država članica. Zaključeno je da u Finskoj više ne postoje neravnoteže, u šest država postoje neravnoteže (Njemačka, Irska, Španjolska, Nizozemska, Slovenija i Švedska), dok u šest država postoje prekomjerne neravnoteže (Bugarska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar i Portugal). Komisija je u veljači objavila da će za Cipar, Italiju i Portugal preispitati svoju ocjenu, uzimajući u obzir razinu ambicioznosti njihovih nacionalnih programa reformi.

Okvir 1. Ocjena nacionalnih programa reformi Italije, Cipra i Portugala

Komisija je u veljači 2017. objavila da u Italiji, Cipru i Portugalu postoje prekomjerne neravnoteže i da će zbog kontinuiranih strukturnih slabosti koje su vidljive u analizama detaljnih preispitivanja preispitati svoju ocjenu u svibnju. Komisija je nastavila pratiti kretanja u te tri države, prvenstveno obveze koje proizlaze iz politika koje su navedene u njihovim nacionalnim programima reformi koje su dostavile u travnju.

U Programu Cipra detaljno se opisuju inicijative u okviru politika kojima se predviđa rješavanje drugih ekonomskih i strukturnih izazova u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju. Ti će se izazovi rješavati prvenstveno poduzimanjem mjera za povećanje učinkovitosti javnog sektora, bolje funkcioniranje okvira insolventnosti, pojednostavnjenje izdavanja i prijenosa vlasničkih listova te modernizaciju pravosudnog sustava. U programu se iznose i mjere u području politika za povećanje konkurentnosti i uklanjanje prepreka ulaganjima, posebno nastavkom provedbe akcijskog plana za rast. Iako se čini da su mnoge obveze koje proizlaze iz reformi dovoljno ambiciozne za rješavanje izazova s kojima se suočava Cipar, ipak općenito nedostaju pojedinosti o tome kada će biti donesene i provedene.

U Programu reformi Italije za 2017. navedene su kratkoročne i srednjoročne obveze koje se nastavljaju na obveze iz prethodnih programa. Mjere koje je potrebno poduzeti do sredine 2017. uključuju konačno donošenje zakona o tržišnom natjecanju, reforme kaznenog postupka i pravila o zastari te provedbu zakona o suzbijanju siromaštva. Planirane su i mjere povezane s pregovaranjem na razini poduzeća, preusmjeravanjem oporezivanja i privatizacijom. Srednjoročno je program usmjeren posebno na javne financije, oporezivanje, tržište rada, bankarski i kreditni sustav, tržišno natjecanje, javnu upravu i pravosudni sustav te ulaganja. Iako se čini da su mnoge obveze koje proizlaze iz reformi dovoljno ambiciozne za odgovarajuće rješavanje izazova Italije, njihova vjerodostojnost ovisi o primjeni u praksi.

U Programu reformi Portugala za 2017. navedena je srednjoročna ekonomska i socijalna strategija koja se nadovezuje na strategiju iz programa za 2016. Cilj je predloženih mjera poboljšati razinu vještina radne snage; suzbiti segmentaciju tržišta rada, poboljšati poslovno okruženje i povećati konkurentnost portugalskih poduzeća; riješiti pitanje korporativnog duga i nezaposlenosti; modernizirati javnu upravu i poboljšati socijalnu zaštitu. Iako se čini da su mnoge obveze koje proizlaze iz reformi dovoljno ambiciozne za odgovarajuće rješavanje izazova Portugala, dokument nije dovoljno iscrpan i ne sadržava planove za konkretnu provedbu u nekim ključnim područjima, primjerice u području smanjenja privatnog i javnog duga. Portugalske vlasti dostavile su dodatne pojedinosti o mjerama i rokovima u dopisu od 14. svibnja 2017.

Na temelju tih ocjena i uzimajući u obzir sve dostupne informacije, Komisija je zaključila da na temelju analize trenutačno nema nikakvih razloga da se postupak zbog makroekonomskih neravnoteža postroži, pod uvjetom da te države članice brzo i u cijelosti provedu reforme iz preporuka za svoju državu. Komisija će nastaviti pratiti te tri države, kao i sve države s prekomjernim neravnotežama, i to na temelju „posebnog praćenja“.

Komisija je pojačala praćenje provedbe politika u okviru postupka zbog makroekonomskih neravnoteža. U skladu s prošlogodišnjom odlukom o pojednostavnjenju kategorija država članica na temelju postupka zbog makroekonomskih neravnoteža, na sve države s neravnotežama ili prekomjernim

neravnotežama primijenjen je postupak „posebnog praćenja”. Temeljnost postupka praćenja odraz je opsega izazova i ozbiljnosti neravnoteža. Cilj je tog postupka pridonijeti bržem i sveobuhvatnijem odgovoru u okviru politika na utvrđene neravnoteže tako što će ojačati dijalozi.

3. KLJUČNI CILJEVI PREPORUKA ZA 2017. – 2018.

Opći je cilj preporuka ostvariti veću razinu zapošljavanja i brži rast uzimajući u obzir socijalnu pravednost. Preporuke su odabrane nakon opsežne analize politika i uz sudjelovanje ključnih dionika. Temelje se na problemima utvrđenima u Godišnjem pregledu rasta, postupku zbog makroekonomskih neravnoteža, nadzoru na temelju Pakta o stabilnosti i rastu, posjetama državama članicama, savjetovanjima država članica, trostranom socijalnom samitu, godišnjoj konvenciji za uključivi rast s civilnim društvom te preporukama za europodručje.

Izazovi u različitim državama članicama znatno se razlikuju. U pojedinim državama članicama, primjerice onima u kojima postoje prekomjerne neravnoteže, utvrđeni izazovi zahtijevaju sveobuhvatne i ponekad hitne mjere u okviru politika. U drugim državama članicama u kojima su ekonomski rezultati sveukupno zadovoljavajući i izazovi su specifičniji, preporučuju se usmjerenije mjere u okviru politika. Te su razlike vidljive u broju preporuka upućenih svakoj državi članica te u njihovu opsegu i formulaciji. Očekuje se da države članice poduzmu mjere za rješavanje svih tih izazova utvrđenih sveobuhvatnom analizom u izvješćima po državama članicama objavljenima u veljači, čak i ako se na njih ne upućuje u preporukama po državama članicama. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti odgovarajućem vremenskom rasporedu reformi i po potrebi poduzimanju popratnih mjera na temelju ocjene distribucijskih učinaka reformi.

Tržište rada

Mnoge države članice provele su reforme za povećanje učinkovitosti tržišta rada, no potrebni su dodatni naponi za rješavanje visokih razina nezaposlenosti. Prijašnje reforme donose rezultate u pogledu otvaranja radnih mjesta i poboljšanja uvjeta na tržištu rada. Međutim, nezaposlenost mladih i dugotrajna nezaposlenost i dalje su hitni prioriteti te je potrebno više napora za promicanje otpornih i uključivih tržišta rada. Ti bi naponi trebali obuhvatiti suzbijanje segmentacije tržišta rada i povećati učinkovitost aktivnih politika tržišta rada (primjerice u Belgiji, Bugarskoj, Irskoj, Italiji, Litvi, Mađarskoj, Portugalu i Rumunjskoj) i socijalnih politika (primjerice u Bugarskoj, Litvi i Španjolskoj). Isto tako, potrebno je razviti sustave kolektivnog pregovaranja koji su poticajniji za otvaranje radnih mjesta i povećanje rasta produktivnosti. U nekim državama članicama koje bilježe punu ili gotovo punu zaposlenost, povećanja realnih plaća mogla bi se ubrzati, s povezanim pozitivnim

učincima na agregatnu potrošnju. To bi moglo pridonijeti smanjenju velikih suficita tekućeg računa u Njemačkoj i Nizozemskoj.

Segmentacija tržišta rada ugrožava produktivnost i razvoj ljudskog kapitala. Strukturne promjene u zapošljavanju dovele su do povećanja privremenih oblika zapošljavanja. Novim oblicima zapošljavanja mogu se povećati mogućnosti za rad i potaknuti razvoj poduzetništva. Međutim, oni mogu i ograničiti pristup socijalnoj zaštiti, izobrazbi i službama za zapošljavanje, smanjiti sigurnost radnog mjesta i ugroziti cilj otvaranja kvalitetnih radnih mjesta.

Potrebno je učiniti više za poboljšanje sudjelovanja na tržištu rada. Unatoč stalnom povećanju sudjelovanja žena na tržištu rada i određenim mjerama za poboljšanje ravnoteže poslovnog i privatnog života, razlika u zaposlenosti i plaćama između muškaraca i žena i dalje je znatna. Komisija stoga nastavlja predlagati da države članice poduzimaju mjere u tom području. Dodatni naporu potrebni su i za bolju integraciju migranata i osoba migrantskog podrijetla na tržište rada (npr. u Belgiji, Francuskoj, Nizozemskoj, Austriji i Finskoj).

Kombinacija mirovinskih reformi, politika tržišta rada, cjeloživotnog učenja i politika zdravstva potrebna je kako bi se potaknula aktivacija starijeg stanovništva. Sudjelovanje starijih radnika na tržištu rada povećalo se, no njihove su stope zaposlenosti u mnogim državama članicama i dalje niske. U pogledu starenja stanovništva i većih koeficijenata dobne ovisnosti, uključivanje starijih osoba na tržište rada ključno je za održivost i primjerenost sustava socijalne zaštite. Aktivnost i zdravlje važni su i za dobrobit starijih ljudi. Zato je Komisija predložila određene preporuke u tim područjima u kojima su djelovanja bila u većoj mjeri ograničena, a izazovi sve hitniji (primjerice u Njemačkoj, Hrvatskoj, Luksemburgu, Austriji, Poljskoj i Sloveniji). Države članice uspješno su provele odgovarajuće reforme svojih zdravstvenih sustava. Međutim, u nekim državama članicama smanjena je učinkovitost, održivost i dostupnost zdravstvene skrbi zbog kontinuiranog niskog financiranja, neučinkovite raspodjele sredstava, prevelikog oslanjanja na bolničko liječenje, visokih izravnih plaćanja i manjka osoblja. U nekim se preporukama uzimaju u obzir ti problemi (Latvija, Austrija i Rumunjska).

Doprinos socijalnog dijaloga je važan. Ključno je osigurati da socijalni partneri raspolazu sredstvima kako bi mogli odigrati svoju ulogu u kolektivnom pregovaranju u skladu s nacionalnim praksama. Osim socijalnog dijaloga koji dobro funkcionira, uključenost i konstruktivno sudjelovanje socijalnih partnera u izradi i provedbi odgovarajućih politika i reformi ključni su za povećanje njihove odgovornosti i učinkovitosti.

Sustavi socijalne zaštite i nejednakost

Sustavi socijalne zaštite moraju osigurati pružanje usluga svima, a odgovarajuću dohodovnu potporu onima kojima je to potrebno te istovremeno poticati zapošljavanje i sudjelovanje na tržištu rada osoba koje mogu raditi. Potrebna je odgovarajuća ravnoteža između prilagodljivosti i sigurnosti te odgovarajuća razina, pokrivenost i trajanje socijalne zaštite. Reforme na temelju kojih bi rad bio isplativ potrebne su kako bi se potaknuo prijelaz u status zaposlenosti.

Pri izradi reformi u području politika i praćenju njihove provedbe potrebno je uzeti u obzir dohodovnu nejednakost i siromaštvo. Kako je istaknuto u Godišnjem pregledu rasta i dodatno potvrđeno u analizi iz izvješća po državama članicama, u nekim državama članicama utvrđena su važna nova socioekonomska kretanja. Odnose se na dohodovnu nejednakost ili socioekonomske nejednakosti u obrazovnim rezultatima i ishodima zdravstvene zaštite. Potrebno ih je uzeti u obzir pri izradi ekonomskih politika. Osim toga, države članice s najvećim razinama nejednakosti obično imaju najviše stope siromaštva. Za suzbijanje dohodovne nejednakosti i siromaštva potreban je sveobuhvatan skup preventivnih politika i politika za njihovo smanjivanje. One obuhvaćaju jednak pristup obrazovanju i zdravstvenoj skrbi, bolje mogućnosti na tržištu rada i mogućnosti bolje zarade, cjenovno dostupne kvalitetne usluge te dobro oblikovane porezne sustave i sustave socijalnih naknada.

Kombinacija poreznog sustava i sustava socijalnih naknada zahvaljujući progresivnosti poreznih sustava, uspješnom ubiranju poreza i osiguravanju odgovarajućih socijalnih naknada može pridonijeti povećanju zaposlenosti i smanjenju dohodovne nejednakosti i siromaštva. Oblikovanje nacionalnih poreznih sustava u nadležnosti je država članica, no iskustvo je pokazalo da slaba porezna progresivnost, zajedno s neuspješnim ubiranjem poreza i slabom socijalnom zaštitom, šteti društvu i gospodarskom rastu. U tom su kontekstu dane određene preporuke za poboljšanje primjerenosti sigurnosnih mreža i pokrivenosti njima (npr. u pogledu minimalnog dohotka) te transparentnosti i koordinacije socijalnih naknada.

Obrazovanje

Bolje vještine ključne su za poboljšanje izgleda radnika na tržištu rada te za održivost inovacija i rasta produktivnosti. Niskokvalificirani radnici imaju niske stope zaposlenosti te čine veliki udio dugotrajno nezaposlenih osoba. Ulaganje u vještine i potpora prelasku iz radnog mjesta za koje su potrebne niže kvalifikacije na radno mjesto s višim kvalifikacijama ključno je i za ovladavanje tehnološkim napretkom, održavanje rasta produktivnosti i rješavanje problema starenja stanovništva. Reforme trebaju obuhvatiti mjere za unapređivanje vještina ili prekvalifikaciju stanovništva s osnovnim vještinama te veću relevantnost obrazovanja, strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, tercijarnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja za tržište rada. Naponi bi trebali biti usmjereni i na smanjenje nejednakosti u pristupu kvalitetnom obrazovanju, posebno za skupine u nepovoljnom položaju, primjerice Rome i studente migrantskog podrijetla. Svim tim mjerama ističe

se i koliko je važna uloga socijalnih partnera u osiguravanju radnih mjesta za koje su potrebne veće kvalifikacije i kojima se osigurava visoka produktivnost te mogućnosti za cjeloživotno učenje. Preporuke o pitanjima povezanim s obrazovanjem ove se godine predlažu za Austriju, Belgiju, Bugarsku, Španjolsku, Francusku, Litvu, Cipar, Hrvatsku, Austriju, Rumunjsku, Slovačku i Ujedinjenu Kraljevinu.

Financijski sektor

Uklanjanje preostalih slabosti u bankarskom sektoru pridonijelo bi oporavku i snažnijem financiranju poduzetništva u Europi Iako je proteklih godina postupak čišćenja bilanci banaka u državama članicama napredovao, visoka razina loših kredita, neučinkoviti poslovni modeli i prekomjerni kapaciteti nepovoljno utječu na profitabilnost banaka i ograničavaju njihov kapacitet za kreditiranje realnog gospodarstva. Komisija je predstavila sveobuhvatan zakonodavni paket u cilju daljnjeg smanjenja rizika i povećanja otpornosti osobito bankarskog sektora u EU-u. Komisija će u lipnju 2017. predstaviti i rezultate srednjoročnog preispitivanja akcijskog plana za uniju tržišta kapitala.

Visoke razine loših kredita posljedica su prekomjernog kreditiranja prije krize i dugotrajnog razdoblja usporenog rasta poslije krize. Povećani gospodarski rast i nacionalne mjere politike pridonijeli su smanjenju razine loših kredita u nekim državama članicama (Irska, Hrvatska i Slovenija). No u nekim drugim državama članicama oporavak je još uvijek usporen zbog ograničenog bankovnog kreditiranja koje je posljedica visoke razine loših kredita. Odlučne mjere politike koje su u tim državama članicama poduzete radi rješavanja problema loših kredita mogle bi biti izlaz iz tog začaranog kruga.

Potrebno je djelovati na visoku razinu postojećih loših kredita i spriječiti njihov ponovni nastanak u budućnosti. Ekonomski i financijski sustavi u EU-u u velikoj su mjeri uzajamno povezani pa visoki omjeri loših kredita u nekoliko država članica imaju šire učinke prelijevanja. Iako o instrumentima politike uglavnom odlučuju države članice, strategija na razini EU-a mogla bi biti poticaj za sveobuhvatniji pristup i usklađeno djelovanje i na nacionalnoj i na europskoj razini. U preporuci za europodručje zahtijeva se učinkovita strategija u europodručju kojom bi se ublažili rizici održivosti u bankarskom sektoru.

Učinkoviti okviri za rješavanje insolventnosti s učinkovitim postupcima izvansudskog restrukturiranja ključna su potpora rješavanju problema loših kredita i povećanju stopa njihove otplate. Te mjere uključuju povećanje transparentnosti i objavljivanje informacija, jačanje infrastrukture za obradu podataka radi jednostavnijeg izvršenja transakcija te usluge servisiranja koje pružaju specijalizirane institucije izvan bankarskog sektora te prodaju tim institucijama. Da bi se riješio problem postojećih loših kredita, potrebno je razmotriti opcije za lakše i brže čišćenje bilanci. U te bi opcije trebalo uključiti proaktivnije izvršavanje nadzornih ovlasti i lakšu prodaju te imovine. Komisija je predložila poduzimanje mjera Bugarskoj, Irskoj, Italiji, Cipru, Portugalu i Sloveniji.

Ekonomska stabilnost i provedba reformi pridonijele su oporavku ulaganja koja su u nekim državama članicama premašila razine zabilježene prije krize. Potrebno je međutim uložiti dodatne napore da bi se unaprijedilo stanje kapitalne opreme, nematerijalnog kapitala i infrastrukture te nadoknadio nedostatak ulaganja akumuliran od izbijanja krize. Komisija je u svojoj ocjeni napretka postignutog u otklanjanju nacionalnih prepreka ulaganjima i prioritetnih reformi koje su u tijeku utvrdila da preporuke državama članicama koje se odnose na ta područja u velikoj mjeri nisu u cijelosti provedene. Države članice trebale bi iskoristiti prevladavajuće povoljne makroekonomske uvjete i pojačati javna ulaganja kako bi se ubrzala provedba reformi i stvorile prilike za privatna ulaganja. Istovremeno bi države članice trebale održati rastući trend javnih ulaganja, osobito one koje imaju fiskalnog prostora za to.

Stopa privatnih ulaganja u obrazovanje, infrastrukturu, istraživanje i inovacije trebala bi rasti u zemljama koje imaju prostora za povećanje javnih rashoda. Nekoliko država članica treba poboljšati javnu infrastrukturu koja utječe na produktivnost, kao što su širokopojasne mreže, komunikacije i inovacije. U mnogim drugim državama članicama potrebna su ulaganja u društveno poticanu stanogradnju, obrazovanje, zdravstvo i socijalne usluge. U svim bi se slučajevima transparentnim i primjerenim postupkom nabave trebala povećati učinkovitost potrošnje proračunskih sredstava javnog sektora.

Brzina i snaga oporavka ovise međutim o odlučnijem povećanju privatnih ulaganja. Provedbom Plana ulaganja za Europu koji djeluje kao katalizator javnih ulaganja osigurava se optimalna razina privatnih ulaganja. Njime se u mnogim dijelovima Europe pojačava učinak europskih strukturnih i investicijskih fondova. Strukturne reforme pridonose stvaranju poslovnog okruženja koje je poticajno za privatna ulaganja u državama članicama. Administrativne reforme ubrzane su u državama članicama u kojima su bile najpotrebnije. Ipak još puno toga treba napraviti. Stabilan portfelj projekata u ključnim sektorima još je u razvoju.

Potrebni su dodatni naponi za poboljšanje učinkovitosti pravosudnih sustava, sprečavanje i suzbijanje korupcije. To su u nekoliko država članica ključni problemi koji koče ulaganja, učinkovitu raspodjelu resursa, gospodarske rezultate i rast. Rješavanje tih problema bitno je za rast povjerenja poduzetnika i poboljšanje ulagačke klime, učinkovite javne rashode, promicanje pravednosti i potporu gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji. Zbog takvog je stanja potrebno trajno, uporno i usklađeno djelovanje, osobito u područjima koja su još uvijek najosjetljivija na korupciju: javna nabava, javna uprava, poslovno okruženje, zdravstvo. Postojeći izazovi obuhvaćaju: rascjepkane okvire za sprečavanje korupcije i neodgovarajuće kontrolne mehanizme, razlike u pravnim okvirima za suzbijanje korupcije ili načinu provedbe postojećih propisa o suzbijanju korupcije, nedostatne

inicijative o zviždačima i fiktivnim trgovačkim društvima, nedovoljan broj slučajeva kaznenog progona zbog korupcije na visokoj razini, neformalna plaćanja u zdravstvu, nekonkurentnost i netransparentnost u postupcima javne nabave.

Tržišta proizvoda i usluga

U većini država članica reformama tržišta proizvoda i usluga još se ne ostvaruje dovoljan napredak. Reforme su potrebne u državama članicama koje ih još nisu počele provoditi. Reforme su u većini slučajeva predložene ili najavljene, ali ih treba pokrenuti, odobriti i odlučno provoditi. Ako su doneseni propisi o reformama i reforme pokrenute, potrebno je poduzeti mjere kojima se osigurava njihova stabilna provedba i, što je još važnije, konsolidirati reforme da ih se ne bi dovodilo u pitanje.

Posebno su važne reforme u području poslovnih usluga i maloprodaje zbog utjecaja tih sektora na produktivnost uslužnih i proizvodnih djelatnosti. U tim su područjima pokrenute specifične sektorske inicijative i u prošlim je ciklusima semestra preporučeno da države članice pokrenu reforme u tim sektorima. Za brži rast produktivnosti u uslužnim djelatnostima i u sektorima u kojima se te usluge koriste kao input važno je pronaći dodatne mehanizme za provedbu tih mjera i reformi zajedno s naporima koji se poduzimaju radi povećanja tržišnog natjecanja na tim tržištima. Tako će se unaprijediti konkurentnost u primarnim i uslužnim djelatnostima. Viša razina tržišnog natjecanja i niže cijene profesionalnih usluga mogle bi posebno koristiti malim i srednjim poduzećima. Te bi reforme trebale omogućiti i razvoj novih poslovnih modela i inovacija.

Javne financije

Očekuje se daljnje poboljšanje javnih financija u europodručju i EU-u u cjelini. Zbog umjerenog gospodarskog rasta koji je u tijeku i iznimno niskih kamatnih stopa, deficit i dug opće države nastavili su se smanjivati u 2016. u europodručju i u EU-u (deficit iznosi 1,5 % odnosno 1,7 % BDP-a, a dug 91,3 % odnosno 85,1 % BDP-a). U 2017. i 2018. očekuje se daljnji pad deficita opće države u europodručju i EU-u i u 2018. trebao bi pasti na 1,3 % BDP-a u europodručju, odnosno 1,5 % BDP-a u EU-u, pod pretpostavkom nepromijenjene politike. U 2017. i 2018. očekuje se i daljnji pad duga opće države i u europodručju i u EU-u. Procjenjuje se da će dug opće države u europodručju u 2017. iznositi 90,3 % (84,7 % u EU-u) te 88,8 % u 2018., što su najmanje vrijednosti još od 2012. Smanjenje duga može se uglavnom pripisati primarnom suficitu, smanjenim rashodima za kamate, (skromnom) rastu realnog BDP-a te očekivanom rastu inflacije.

Nakon nekoliko godina proračunske konsolidacije, smjer fiskalne politike u europodručju i EU-u bio je u 2016. uglavnom neutralan i očekuje se da će takav ostati i u 2017. Fiskalna prilagodba koja se u preporukama državama članicama zahtijeva od država članica na koje se primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i

rastu koje još nisu ostvarile svoj srednjoročni proračunski cilj u skladu je s Paktom o stabilnosti i rastu. U preporukama državama članicama na koje se primjenjuje korektivni dio Pakta o stabilnosti i rastu istaknuta je nužnost ispunjenja zahtjeva iz postupka u slučaju prekomjernog deficita. Stabilno smanjivanje udjela javnog duga posebno je važno u državama članicama koje imaju visoki dug i koje bi mogle biti osjetljivije na promjene na financijskim tržištima. Općenito govoreći, za potpunu usklađenost tih prilagodbi s Paktom o stabilnosti i rastu smjer fiskalne politike trebao bi u 2018. biti nešto restriktivniji u cijelom europodručju.

U okviru postojećih pravila Pakta o stabilnosti i rastu, državama članicama europodručja koje imaju fiskalnoga prostora preporučuje se da ga iskoriste za potporu domaćoj potražnji, a posebno ulaganjima u infrastrukturu, istraživanje i inovacije. To bi osnažilo njihov potencijal rasta i pridonijelo bi boljoj raspodjeli fiskalne prilagodbe u europodručju. Pridonijelo bi i općenito primjerenijem smjeru fiskalne politike u 2018. u europodručju u cjelini. Bilo bi to važno i za ostvarenje pravog omjera između postizanja održivosti javnih financija i očuvanja postojećeg oporavka ekonomske aktivnosti i zapošljavanja. Nadalje, države članice bi, pri poduzimanju mjera politike za ostvarenje preporučene proračunske prilagodbe u skladu s preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu, trebale razmotriti potrebnu potporu oporavku i potencijalni učinak na zapošljavanje. Komisija će pri svojim budućim ocjenama primijeniti odgovarajuću razinu diskrecije u slučajevima u kojima snažna fiskalna prilagodba posebno značajno utječe na rast i zapošljavanje. U tom će kontekstu Komisija iskoristiti sve najnovije informacije o predviđenom položaju svake države članice u ekonomskom ciklusu i u tu će svrhu blisko surađivati s Vijećem. To je u skladu s pristupom koji je Komisija već navela u svojoj Komunikaciji iz siječnja 2015. o najboljoj uporabi fleksibilnosti u okviru postojećih pravila Pakta o stabilnosti i rastu i svojoj Komunikaciji iz listopada 2016. o pozitivnom smjeru fiskalne politike europodručja.

Države članice trebale bi poboljšati sastav svojih javnih financija kako bi osigurale sredstva za financiranje srednjoročnih i dugoročnih projekata ulaganja. Trebalo bi pažljivo pratiti odgovarajuću raspodjelu javnih prihoda i rashoda u raznim područjima politike i na taj način utvrditi kombinaciju kojom se u većoj mjeri potiče rast. Potrebni su dodatni napor za poboljšanje učinkovitosti i djelotvornosti oporezivanja i rashoda na svim državnim razinama. Time bi se mogli ograničiti budući ukupni rashodi javnog sektora, ali i osigurati potpora politikama kojima se potiču rast, produktivnost i socijalna uključenost, primjerice ulaganjima u socijalnu infrastrukturu i prekvalifikaciju radnika. Učinkovita javna uprava koja dobro funkcionira te odgovarajuća razina socijalnih usluga i javnih dobara pridonijeli bi poduzetništvu i socijalnoj pravednosti.

Okvir 2. Najnoviji podaci o nadzoru u okviru Pakta o stabilnosti i rastu

Na temelju ocjene Programa stabilnosti i konvergencije 2016., Komisija je poduzela i određene mjere u okviru Pakta o stabilnosti i rastu.

Komisija preporučuje da se postupak u slučaju prekomjernog deficita obustavi za Hrvatsku i Portugal. Time bi se korektivni dio Pakta nastavio primjenjivati na samo četiri države članice.

Komisija je na temelju članka 126. stavka 3. UFEU-a donijela i izvješća za Belgiju i Finsku u kojima je preispitala poštuju li kriterij duga iz Ugovora. U oba je slučaja zaključeno da bi se kriterij duga trebao smatrati trenutačno ispunjenim. U slučaju Belgije, u 2017. bi trebalo poduzeti dodatne fiskalne mjere kako bi se osigurala šira usklađenost s kretanjem prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2016. i 2017. U slučaju Finske, Komisija je upozorila da je brzo donošenje i provedba strukturnih reformi kojima se povećavaju produktivnost i ponuda radne snage ključno za povećanje srednjoročnih mogućnosti rasta i poboljšanje fiskalne održivosti.

Nadalje, Komisija je upozorila Rumunjsku na znatno odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2016. i preporučuje Vijeću da donese preporuku u kojoj se Rumunjskoj preporučuje da u 2017. poduzme odgovarajuće mjere za smanjenje tog znatnog odstupanja. To je prva primjena tog postupka iz okvira gospodarskog upravljanja u EU-u. Time se nadležnim tijelima omogućuje da poduzmu korektivne mjere kako bi se izbjeglo pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita.

Komisija na temelju ocjene Programa stabilnosti za 2017. ocjenjuje pozitivnim zahtjeve Litve i Finske da im se odobri fleksibilnost. U slučaju Finske fleksibilnost je odobrena radi planirane provedbe važnih strukturnih reformi, osobito Pakta o konkurentnosti i mirovinske reforme te radi ulaganja. U slučaju Litve fleksibilnost je odobrena radi planirane provedbe reformi za povećanje održivosti mirovinskog sustava jačanjem sustava indeksacije i postupnim povećanjem dužine mirovinskog staža.

4. ZAKLJUČAK

Strukturne reforme i učinkovitije korištenje proračunskih sredstava nužni su da bi gospodarstvo EU-a iskoristilo svoj puni potencijal. Komisija u svojim preporukama približava europska i nacionalna stajališta. Preporuke su u skladu s prioritetima za EU i europodručje koji su navedeni u Godišnjem pregledu rasta i preporukama o ekonomskoj politici europodručja. Temelje se i na iscrpnom dijalogu s državama članicama temeljenom na izvješćima po državama članicama, bilateralnim razgovorima i posjetima i programima reformi, kako je navedeno u nacionalnim

programima reformi i programima stabilnosti i konvergencije. Preporuke se odnose na goruća pitanja koja sprečavaju otvaranje većeg broja radnih mjesta i brži rast.

Komisija poziva Vijeće da odobri predloženi pristup za preporuke po državama članicama za 2017. – 2018. i povezane odluke u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Države članice poziva da ih u cijelosti i pravovremeno provedu. Komisija će nastaviti surađivati s dionicima na svim razinama kako bi osigurala odgovornost u širem smislu te učinkovito praćenja i provedbu. Komisija je spremna poduprijeti reforme i na zahtjev država članica, posredstvom novoosnovane Službe za potporu strukturnim reformama i najučinkovitijim korištenjem sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova.

TABLICA 1. – POLITIKE OBUHVAĆENE PREPORUKAMA PO DRŽAVAMA ČLANICAMA ZA 2017.

Šira kategorija	Područja politike	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Javne financije i oporezivanje	Fiskalna politika i fiskalno upravljanje																											
	Dugoročna održivost javnih financija, uključujući mirovine																											
	Smanjiti porezno opterećenje na rad																											
	Proširiti porezne osnovice																											
	Smanjiti financiranje zaduživanjem																											
	Suzbijati nezakonito izbjegavanje porezne obveze, unaprijediti poreznu upravu																											
Financijski sektor	Financijske usluge																											
	Tržište stambenih nekretnina																											
	Pristup financiranju																											
	Zaduženost građana																											
Tržište rada, obrazovanje i socijalne politike	Propisi o zaštiti radnog mjesta i okvir za ugovore o radu																											
	Naknade za nezaposlenost																											
	Aktivne politike tržišta rada																											
	Poticaji za rad, zapošljavanje, sudjelovanje na tržištu rada																											
	Plaće i određivanje plaća																											
	Skrb o djeci																											
	Zdravstvo i dugotrajna skrb																											
	Smanjenje siromaštva i socijalna uključenost																											
	Obrazovanje																											
	Vještine i cjeloživotno učenje																											
	Istraživanje i inovacije																											
Strukturne politike	Tržišno natjecanje i regulatorni okvir																											
	Tržišno natjecanje u uslužnim djelatnostima																											
	Telekomunikacije, poštanske usluge i lokalne javne službe																											
	Energetika, resursi i klimatske promjene																											
	Promet																											
	Poslovno okruženje																											
Javna uprava i poslovno okruženje	Okvir za rješavanje insolventnosti																											
	Javna uprava																											
	Poduzeća u državnom vlasništvu																											
	Građanskopravne stvari																											
	Siva ekonomija i korupcija																											

TABLICA 2. – NAPREDAK PREMA OSTVARENJU CILJEVA STRATEGIJE EUROPA 2020.

Ciljevi strategije Europa 2020. za EU	Podaci za 2010.	Najnoviji dostupni podaci	U 2020., na temelju novih kretanja
1. Povećanje stope zaposlenosti stanovništva u dobi od 20 do 64 g. na najmanje 75 %	68,6 %	71,1 % (2016.)	Vjerojatno je ostvarenje cilja
2. Povećanje kombiniranih javnih i privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj na 3 % BDP-a	1,93 %	2,03 % (2015.)	Nije vjerojatno ostvarenje cilja
3.a Smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 20 % u odnosu na razine iz 1990.	Smanjenje 14 %	Smanjenje 22 % (2015.)	Vjerojatno je ostvarenje cilja
3.b Povećanje udjela obnovljive energije u neposrednoj potrošnji energije na 20 %	12,9 %	16,7 % (2015.)	Vjerojatno je ostvarenje cilja
3.c Pomak prema povećanju energetske učinkovitosti od 20 % (odnosno prema ciljanoj potrošnji primarne energije od 1483 Mtoe)	11,7 % više od ciljane potrošnje primarne energije od 1483 Mtoe	3,1 % više od ciljane potrošnje primarne energije od 1483 Mtoe (2015.)	Vjerojatno je ostvarenje cilja
4.a Smanjenje stope prijevremenog prekida školovanja na manje od 10 %	13,9 %	10,7 % (2016.)	Vjerojatno je ostvarenje cilja
4.b Povećanje udjela stanovništva u dobi od 30 do 34 g. sa završenim visokim obrazovanjem na najmanje 40 %	33,8 %	39,1 % (2016.)	Vjerojatno je ostvarenje cilja
5. Smanjenje broja osoba koje su suočene s rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti za najmanje 20 milijuna	Povećanje od 0,45 milijuna (u odnosu na baznu godinu 2008.)	Povećanje od 1,7 milijuna (u odnosu na baznu godinu 2008., 2015.)	Nije vjerojatno ostvarenje cilja

Izvor: Europska komisija; Europska agencija za okoliš.